

військових звань, спеціальних звань і порядку їх присвоєння; визначення порядку і правил проходження державної (муніципальної) служби; оцінювання діяльності державних службовців; встановлення соціально-правових гарантій для державних службовців; встановлення та реалізація умов функціонування державних службовців та ін.

1. Волох, О. В. Формирование институтов публичной службы в политических системах современных демократических государств (зарубежный и российский опыт): автореферат дис. ... д-ра полит. наук / О. В. Волох. СПб., 2006. 36 с.

2. Манохин, В. М. Служба и служащий в Российской Федерации: правовое регулирование / В. М. Манохин. М., 1997. 296 с.

3. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, 37. Ст. 446.

4. Ярмиш О. Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні / О. Н. Ярмиш, С. М. Серьогін URL: [http:// books.br.com.ua/themes/7/52](http://books.br.com.ua/themes/7/52)

5. Петришин А. В. Государственная служба: историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ : моногр. / А. В. Петришин. Харків: Факт, 1998. С. 139–140.

Бахчева А. К.

студентка юридичного факультету

Науковий керівник:

Наливайко Л. Р.

професор кафедри

загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор,

Заслужений юрист України

ПРИНЦИПИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

Принципи права мають практичне і теоретичне значення, Це допомагає краще пізнати юридичну природу принципів права: встановити вертикальні і горизонтальні зв'язки між різними видами принципів в одних і тих рамках, визначити місце в структурі права, виробити рекомендації щодо підвищення їх ефективності. У процесі класифікації принципів права треба звернути увагу на їх критерії, які суттєво відрізняються у міждержавних і національних правових системах.

Сьогодні дослідженню змісту європейських цінностей та відповідних правових принципів присвячено праці видатних зарубіжних вчених, зокрема:

Ж. Зілера, С. Касіса, Й. Олсена, М. Фромонта та ін. У вітчизняній науці окремі аспекти поняття та принципів європейського права розглядалися у працях В. Авер'янова, І. Грицяка, А. Пухтецької та ін.

Принципи ЄС – це основні засади у правовій системі, які визначають зміст правозастосовної, правотворчої і правоохоронної діяльності Союзу в цілому. Європейський суд під загальними принципами права ЄС розуміє написане слово ЄС, а саме – загальні принципи міжнародного права та загальні правові принципи, що поділяються всіма державами ЄС [4, с. 837]. Юридичною підставою включення принципів права до правової системи ЄС виступають установчі договори Союзу.

Принципи європейського права ті проблеми їх класифікації розглядаються й у роботах російських і українських правознавців. Загальні принципи прав є досягненням сучасної європейського права і знаходять своє відображення у законодавстві Євросоюзу і рішення його судових органів. Загальними принципами, на яких базується Євросоюз, є принципами свободи, демократії, поваги прав і свобод, принципи правової держави.

Науковці також розглядають принципи права як найважливіші класифікації ознак європейського права, як самостійні обґрунтовуються загальні принципи права і основні принципи побудови і функціонування структури ЄС. До однієї з груп відноситься такі принципи, як пріоритетність, єдність і цілісність, забезпечення інститутів та органів міжнаціонального та наднаціонального характеру.

Розбір класифікацій принципів європейського права свідчить про те, що єдиних критеріїв їх поділу на певні групи не існує. Окрім того, слід зазначити, що та система принципів права постійно доповнюється та оновлюється. Тому, суттєві зміни до принципів права були внесені Лісабонським договором, після прийняття усіх установчих договорах Європейського союзу закріплюються: принципи взаємовідносин між Союзами та державами, загальні принципи функціонування Союзу, демократичні принципи [3, с. 176].

Статус загальних принципів мають принцип пропорційності, рівності, правової визначеності, процесуальні принципи. Спеціальні принципи права підкреслюють особливості правового регулювання в окремих сферах суспільного життя і поширюються у межах певних галузей та інститутів права. Спеціальні принципи об'єднують різноманітні за своїм характером принципи, зокрема: принципи діяльності ЄС (принцип законності, принцип гласності, принцип поваги національної індивідуальності держав-членів); галузеві принципи (принцип відповідальності забруднювача – у галузі екологічного права, принцип рівної оплати для чоловіків і жінок – у галузі трудового права); принципи економічної системи та економічної політики ЄС; принципи інституційного права ЄС; принципи правового положення особи тощо.

У вітчизняних джерелах під принципами права розуміють загальні вимоги до суспільних відносин і їх учасників, а також вихідні керівні засади, відправні установлення, що виражають сутність права і впливають з ідей

справедливості і свободи, визначають загальну спрямованість і найістотніші риси чинної правової системи [2, с. 312]. Більшість російських і українських правознавців визнають поділ принципів права за змістом на загально соціальні і спеціально-юридичні, а за сферою дії – на загально правові, міжгалузеві, галузеві та принципи інститутів права [1, с. 89; 6, с. 112].

Враховуючи різні рівні прояви принципів права, О. Скакун виокремлює: загальнолюдські принципи – гуманізму, юридичної рівності, свободи, демократизму, справедливості, законності; регіонально-континентальні – ті, що діють у межах декількох національних правових систем, у тому числі загальні принципи права ЄС; національні принципи права – поділяють на загально правові, багатогалузеві, галузеві, підгалузеві, інституційні [5, с. 532].

Отже, принципи права покладені в основі як національного, так і наднаціонального права, визначають зміст і спрямованість правового регулювання, надають правопорядку необхідний аксіологічний вимір. Оскільки Україна проголосила курс на євроінтеграцію, вона не може не враховувати принципи, на яких будуються Євросоюз і його правова система. Зазначені обставини обумовлюються необхідністю введення загальних принципів європейського права у правову систему України, а отже – вироблення узгоджених підходів до їх класифікації, змістовної наповненості і застосування в юридичній практиці.

---

1. Алексеев, С. С. Общая теория права [Текст] : учебник / С. С. Алексеев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ТК Велби : Проспект, 2008. 576 с.

2. Загальна теорія держави і права [Текст] : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – 584 с.

3. Право Європейського Союзу [Текст] : навч. посіб. / за ред. Р. А. Петрова. – К. : Істина, 2011. 376 с.

4. Право Европейского Союза [Текст] : учеб. для вузов / под ред. С. Ю. Кашкина. М. : Юрайт : Высш. образование, 2010. 1119 с.

5. Скакун, О. Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс) [Текст] : учебник / О. Ф. Скакун. – Харьков : Эспада, 2007. 840 с.

6. Теорія держави і права [Текст] : посіб. для підготовки до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, Г. О. Христова ; за заг. ред. О. В. Петришина. – 2-ге вид., допов. і змін. – Х. : Право, 2013. 208 с.